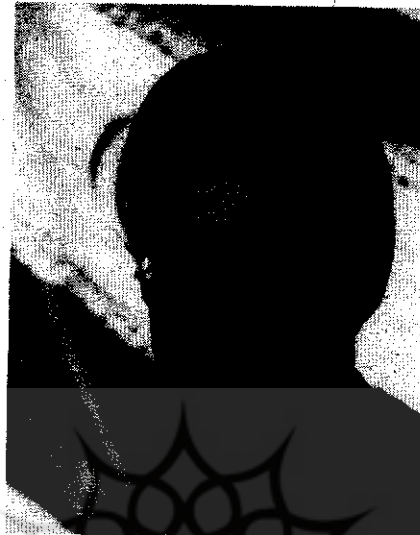

پاسخهای حجت الاسلام دکتر سید محمد خاتمی

۱- اقتصاد کشور رشد و پیشرفت درخور توجهی داشته است و البته این سخن به معنی آن نیست که نباید برنامه‌ها و عملکردها را نقد کرد. نقد مایه پیشرفت و اصلاح امور است. به هر حال ضمن اینکه باید در چارچوب برنامه، سازندگی را ادامه داد. طبعاً در نظر گرفتن برخی اولویتهای لازم از جمله: اصلاح نظام توزیع، قیمت‌گذاری عادلانه در عرصه‌های مختلف و بخصوص برای نیروی انسانی، زمینه‌سازی و تشویق برای پس‌انداز و سوق سرمایه‌ها به سوی تولید با تضمین‌ها و حمایت‌های لازم که محیطی مطمئن برای تولیدکنندگان فراهم سازد، مخصوصاً حمایت از سرمایه‌ها و سرمایه‌گذاری‌های کوچک، حفظ ارزش پول ملی با برنامه‌های مناسب، مبارزه با سوء استفاده‌های کلان که براساس رابطه‌های سیاسی و اقتصادی (رانت‌جویی) صورت می‌گیرد و بالاخره اصلاح وضع اداری.

حجت الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی

۲- ساختار اقتصادی کشور که به ارث رسیده از دوران ستم شاهی است به گونه‌ای است که دولت ناچار به دخالت در بسیاری از امور اقتصادی شده است که از این میان به سه عامل مهم می‌توان اشاره کرد: یکی اقتصاد نفتی و وابستگی کل کشور به نفت که نقش دولت را برجسته می‌کند. دیگر اینکه کشور در حال توسعه است و لازم است دولت با دخالت‌های ضروری خود جهت توسعه را به نحو مطلوب هدایت کند و از هزرفتن نیروها و سرمایه‌ها حذر کند. و بالاخره در بسیاری از فعالیت‌های اساسی اقتصادی که زیر ساخت اقتصاد فعال و پویا محسوب می‌شوند و سوددهی کوتاه مدت ندارد، بخش خصوصی حاضر به سرمایه‌گذاری نیست. با این تفصیل دولت ناچار به دخالت در حوزه‌های خاص اقتصادی است. اما در شرایط فعلی و برای آینده راه کار مناسب اجرایی سیستم اقتصادی پیش‌بینی شده در قانون اساسی یعنی تقسیم کار بین سه بخش دولتی، خصوصی و تعاونی است که لازم است تعادل و توازن در این سه قسمت رعایت شود تا علاوه بر تسریع شتاب توسعه بدون تحمل فشارهای طاقت‌فرسا زمینه‌های مشارکت هرچه بیشتر مردم در امور اقتصادی فراهم آید و نقش دولت نیز بجز مژاردی که صراحت قانونی دارد بیشتر به نقش هدایتی و نظارتی تقلیل داده شود و نقش مهم دولت در این میان اتخاذ سیاست‌های راهبردی برای هدایت بخش خصوصی به سوی فعالیت‌های مولد و اشتغال‌زا و دور کردن آن از فعالیت‌های واسطه‌گری و دلالی و سودجویی‌های بی‌حساب می‌باشد. برای این کار علاوه بر وضع و اجرای مقررات روشن، دقیق و با ثبات و امکان در دسترس قرار گرفتن اطلاعات لازم، نظارت دولت ضروری است.

در مورد بخش خصوصی هم باید این نکته را متذکر شد که نباید این بخش را منحصر به افرادی کرد که تنها در راه تجارت و بازرگانی مشغول فعالیت باشند، یعنی باید عناصر فعال در تولید و اقشار مولد صنعتی، کشاورزی را در این قالب دید. و همت اصلی دولت باید تقویت و تأمین امنیت این گروه باشد که در راستای منافع ملی و در چارچوب برنامه‌های کلان اقتصادی می‌توانند نقش مهمی در توسعه و آبادانی

دلال‌بازی

- نظام‌مند کردن توزیع
- اصلاح مدیریت اقتصادی و صنعتی و نوسازی علمی مداوم در عرصه صنعت و کشاورزی و تولید.
- ایجاد اشتغال به تناسب نیازهای جامعه.

۳-

دولت برای تعالی و آبادانی کشور تلاش می‌کند و بدیهی است هنر اصلی دولت مشارکت دادن آحاد مردم در توسعه ملی است و این امر مستلزم وجود نگاه مشارکت‌جویانه در دولت می‌باشد و باید هر چه بیشتر این جهت‌گیری تقویت شود. باید با وضع قوانین و پیاده کردن ساختار کارآمد، هر جا که قانون اساسی اجازه می‌دهد زمینه حضور همه متفکران، کارآفرینان، صاحبان سرمایه خدمتگزار مردم و بویژه سرمایه‌های کوچک فراهم گردد. اما همواره در نظر داشته باشیم که مدیریت علمی و درست است که در تولید و رونق آن نقش اساسی دارد و باید برای بسط و پایداری و رشد چنین مدیریتی در همه بخشها تلاش و برنامه‌ریزی و اقدام کرد.

۲- بله این یکی از مشکلات جامعه ماست و باید این شکاف پر شود. اصولاً روح حاکم بر جامعه اسلامی، عدالت است و در یک جامعه متعادل اقتصادی، اولاً فقر باید ریشه کن شود و ثانیاً فاصله طبقات کم درآمد و پر درآمد متعادل گردد. عواملی نظیر تبعیض و به ویژه دسترسی خواص به امتیازات اقتصادی، اداری و اطلاعات موجب ثروتهای بادآورده می‌گردد و اصولاً اگر بر توزیع عادلانه امکانات به مناطق و مردم و توزیع عادلانه ثروت مراقبت لازم به عمل نیاید این شکاف عمیق‌تر می‌شود.
عدالت اقتصادی را می‌توان با تکیه بر موارد زیر تأمین کرد:

- تأکید بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی و ایجاد تعادل لازم در سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی.
- ایجاد زمینه برای رقابت سالم و حذف امتیازات غیر عادلانه اقتصادی و مقابله با درآمدهای بادآورده.
- تأمین دسترسی مساوی افراد صاحب توان و استعداد به امکانات اقتصادی و اطلاعات.
- تنظیم حقوق و دستمزدها در جهت حفظ خرید نیروهای شاغل و مقابله با فعالیت‌های انگلی و

۱- مهار تورم از راههای زیر امکان پذیر است:

- نظارت بر تهیه و توزیع
- ایجاد تعادل در بودجه‌های ملی
- جلوگیری از افزایش بدهی دولت به نظام بانکی
- سوق دادن نقدینگی به عرصه‌های تولیدی با وضع مقررات تضمینی و تجدید نظر در نحوه سرمایه گذاری
- نوسازی علمی و نظارت پذیر کردن نظام اقتصادی
- تعادل و کنترل قیمت گذاری و مبارزه با معاملات انگلی برای ثبات بازار و سرمایه از طریق قانونمند کردن بازار سرمایه و هدایت آن برای اولویت‌های سرمایه گذاری و مقابله با انحصار بازار و سرمایه
- جلوگیری از بروز نوسانات شدید در بازار سرمایه
- توجه ویژه به سازماندهی سرمایه‌های کوچک و منطقه‌ای

- حفظ ارزش پول ملی از طریق تنظیم و کنترل نرخ ارز، حفظ تعادل در تراز پرداختها و تقویت ذخایر ارزی کشور و ارتباط اعتبار پولی ربالی در بازارهای جهانی با عملکرد مطمئن در تعهدات

۲- هر چند در سالهای اخیر تلاشهای زیادی

برای رفع وابستگی کشور به نفت صورت گرفته است ولی هنوز راه درازی در پیش داریم و به نظر من موانع ساختاری اقتصاد کشور این حرکت را کند کرده است. برای رفع کاستی‌ها در این زمینه لازم است در قوانین صادرات و واردات تجدید نظر صورت گیرد تا منافع کشور، بازرگانان و تولیدکنندگان تأمین گردد. همچنین لازم است پیوند مستحکمی بین سیاست خارجی و سیاست بازرگانی وجود داشته باشد تا از منابع و امکانات اقتصادی و صادراتی به احسن وجه استفاده شود. نقص مدیریت علمی از مسائل مهمی است که صادرات را ضربه پذیر کرده است. تقویت این مدیریت و قانونمندی صادرات و مراقبت از کیفیت و قیمت عادلانه محصولات ملی در بازارهای خارجی و اعمال استانداردهای صادراتی برای حفظ منافع بلند مدت کشور در بازارهای جهانی باید مورد تأکید قرار گیرد.

۷- حجت الاسلام سید محمد خاتمی از دادن

پاسخ به پرسش شماره ۷ (در مورد پیوستن به WTO) عذر خواستند.

تحقیق ماهنامه از اطرافیان‌شان در این مورد نشان داد که ایشان در اظهار نظر راجع به مسائل با دقت و سواس علمی ویزه‌ای عمل می‌کنند و تا از جنبه‌های مختلف یک موضوع آگاهی و اطمینان کامل حاصل نکنند ترجیح می‌دهند در آن مورد سخن نگویند. گرفتاریهای انتخاباتی و سفرهای انتخاباتی پیاپی ایشان (که در بسیاری موارد با اتوبوس و اتومبیل هم انجام می‌شود) فرصت لازم برای تحقیق در مورد سؤال ۷ و ارائه پاسخی دقیق و متعهدانه را نگذاشته است، و از طرفی چون نخواستند فقط به دانسته‌های قبلی خود و یا اطلاعات مشاوران‌شان اکتفا کنند، لذا از ارائه پاسخ در مورد این پرسش خودداری کرده‌اند.

۸- بیکاری و مخصوصاً بیکاری نیروهای

تحصیل کرده می‌تواند برای هر جامعه‌ای نگران‌زا باشد. به نظر من فعال کردن اقتصاد کشور و سوق دادن آن به سوی تولید بیشتر از مهمترین و مطمئن‌ترین اقدامات در جهت ایجاد اشتغال می‌باشد. از طرف دیگر باید با توجه به استعداد و موقعیت اجتماعی اقشار مختلف جامعه به ویژه زنان و جوانان زمینه‌های اشتغال را متنوع کرد و تنها به شغل‌های سنتی موجود بسنده نمود.

لازم است دولت با سرمایه گذاری مناسب نقش خود را در حمایت از این طرح‌های اشتغال‌زا مخصوصاً در زمینه‌های کشاورزی، صنعت و ساختمان ایفا نماید. تحول در نظام آموزش و کارآمد کردن فارغ التحصیلان و ایجاد توانمندیها و مهارت‌های فنی- حرفه‌ای در نیروهای کار از ضروریات تنوع بازار کار و از حلقه‌های موجود می‌باشد. و بالاخره باید با وضع قوانین و مقررات واقع‌بینانه و شفاف اعتماد بین کارفرمایان و سرمایه‌گذاران و نیروی کار را هر چه بیشتر تعمیق بخشید.

۹- شاید یکی از مهمترین مسائلی که ذهن

جامعه جوان ما را به خود مشغول داشته است و آینده را در نظر آنان مبهم جلوه داده است مسئله مسکن

باشد. اولاً داشتن مسکن مناسب حق هر شهروند است و ثانیاً دولت باید در این زمینه مسئولیتهای خود را بشناسد و به تعهدات خود در قبال ملت عمل نماید. اما این بدین معنا نیست که دولت برای هر شهروند خود یک خانه بسازد بلکه می‌تواند با راه کارهای مناسب این معضل را حل نماید.

اولین قدم، تغییر الگوی خانه‌سازی به سوی خانه‌های ارزان و کوچک است که با توجه با سیاستهای کنترل جمعیت و خانواده کوچک باید صورت گیرد.

دیگر اینکه، بخش ساختمان از تکنولوژی مناسبی در تولید استفاده نمی‌کند.

همچنین بی ضابطگی و نداشتن نظام خاص در تولید مسکن باعث شده است تا بخش ساختمان‌سازی نخواهد یا نتواند متناسب با نیازهای بازار از نظر کیفیت و کمیت جوابگو باشد و لازم است این قانونمندی و نظارت‌پذیری در این بخش بوجود آید.

بر اساس اصول فوق، سوق دادن سرمایه‌ها به سوی تولید مسکن‌های کوچک و ارزان با سود مناسب از برنامه‌های دولت خواهد بود.

۱۰- باید اذعان داشت که فرهنگ و امور

فرهنگی ماهیتی ظریف و بسیار شکننده دارد و اگر در جامعه‌ای که در تذبذب‌های اقتصادی قرار دارد مورد حمایت لازم نگیرد صدمه جبران‌ناپذیری به جامعه وارد خواهد شد. به همین دلیل در برنامه اینجانب، در کنار سازندگی اقتصادی عنایت ویژه‌ای به توسعه سیاسی و شکوفائی فرهنگی مبذول شده است. نکته مهمی که در برنامه‌ریزی فرهنگی باید مدنظر باشد پذیرش تنوعات فکری در جامعه است که در قانون اساسی هم به رسمیت شناخته شده است. راه عرضه و ابراز افکار گوناگون در چارچوب قانون باید باز باشد و برخورد‌های سلیقه‌ای جای خود را به ضوابط قانونمند بدهند.

تنها بر این اساس است که می‌توان انتظار شکوفائی فرهنگی را داشت.

به نظر من اصول فرهنگی مصوب شورای انقلاب می‌تواند زمینه خوبی برای رشد و تعالی فرهنگ کشور فراهم نماید و تلاش همه باید در این راه باشد که امنیت و ثبات محیط‌های فرهنگی و شخصیت‌های فرهیخته را تأمین نمود تا ظرفیتهای عظیم ولی نهفته دینی- ملی ما مجال بروز پیدا کنند.